

“дясно” и обратно, и други подобни.

Става дума, на второ място, и за това, че в периода след 10 ноември 1989 година ромските обществено-политически и културно-просветни сдружения и организации попаднаха на противоречиво извънромско влияние, - особено, когато то се взема откъм неговата етническа осмисленост и насоченост. Както е известно, след 10 ноември 1989 г. за първи път у нас се създаде обстановка, позволяваща открито и масово сред циганите да се настанят и да работят политически сили, които манифестират небългарската си етническа ориентация, които нескрито декларират, че за защита на своите права и свободи разчитат повече на задгранични (национални и международни) сили и институти, отколкото на строго българския обществен и държавен живот.

Казано другояче, докато до 10 ноември 1989 година ромските организации са се формирали и развивали дейност, която като цяло никога не е поставяла на съмнение обвързаността на циганите с българската нация и нейната държава, след тази дата вътре в ромските организации се формира открит процес на избор между “българската” и “турската” ориентация на циганите в нашата родина.

* * *

Далеч по-труден за изследване се оказва въпросът за връзките на ромските организации у нас с такива извън българската държава. Онова, до което можах да се добера - и то най-вече на базата на разговори със стари и помнещи ромски дейци, а така също и с по-млади такива, които се вълнуват от историята на ромите по нашите земи - ми дава основания да изкажа някои съображения.

В периода след Освобождението до края на Втората световна война няма (поне засега) данни за съзнателно търсени и реализирани контакти на наши ромски организации с такива извън границите на българската държава. Става дума не изобщо за каквито и да са ромски, а за обществено-политически и културно-просветни организации. Това не означава, че изобщо липсват каквито и да са връзки между едни или други ромски групи у нас с такива в чужбина. Има